

Ζέτα Μαυροπούλου, Η αβάστακτη ελαφρότητα των κατευθύνσεων

«Τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις;» είναι μια ερώτηση, την οποία όλοι έχουμε αδιαμφισβήτητα δεχτεί τουλάχιστον μια φορά στη ζωή μας. Παλιά απαντούσαμε χωρίς να γνωρίζουμε πως αυτή η ερώτηση θα μας απασχολεί καθ' όλη τη διάρκεια των μαθητικών μας χρόνων. «Σε ποια κατεύθυνση θα πας;» άρχισαν να ρωτούν όλοι γύρω μας λίγο αργότερα. Η τελευταία ερώτηση είναι και αυτή, η οποία αποτέλεσε την αφετηρία για τον προβληματισμό μου.

Από την παιδική μας ηλικία είμαστε υποχρεωμένοι να κατανοήσουμε τη σημασία της επιλογής του επαγγέλματος, το οποίο θα μας συνοδεύει για την υπόλοιπη ζωή μας και θα αποτελεί το κύριο μέσο βιοπορισμού. Από το Γυμνάσιο έχει ήδη ξεκινήσει η λεγόμενη «εξειδίκευση». Οι μαθητές μελετούν αποκλειστικά τα μαθήματα, στα οποία θα εξεταστούν στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Με τα υπόλοιπα ασχολούνται για έναν «καλό βαθμό». Το αποτέλεσμα; Οι μαθητές αποφοιτούν από το Λύκειο με βασικές ελλείψεις, έχοντας ως μοναδικό εφόδιο για την ενήλικη ζωή τους τις τυποποιημένες γνώσεις της Γ' Λυκείου, τις οποίες αργά ή γρήγορα θα ξεχάσουν.

«Ποιο το νόημα να λύνω μαθηματικές πράξεις εφόσον στο μέλλον επιθυμώ να γίνω φιλόλογος;» ή αλλιώς « Γιατί να διαβάζω Αρχαία, ενώ θα γίνω

γιατρός;» είναι κάποια από τα ερωτήματα, τα οποία οι μαθητές θέτουν καθημερινά στους καθηγητές της αντίθετης κατεύθυνσης από αυτή της επιλογής τους. Αυτή η αμείλικτη εξειδίκευση δεν αφορά, όμως, μονάχα την αντίθετη κατεύθυνση, αλλά και τον προσωπικό προσανατολισμό. Συχνά παρατηρείται στην τάξη το ακόλουθο φαινόμενο: Οι μαθητές καταφέρνουν να λύσουν πολύπλοκες συναρτήσεις, εξισώσεις και αλγεβρικές παραστάσεις. Παρόλα αυτά, οι ίδιοι μαθητές δυσκολεύονται να υπολογίσουν τον απλό πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση, που διδάσκονται στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού.

Σε αυτή την κατάσταση έχει οδηγήσει μια σειρά λόγων, όπως και το γεγονός ότι στο Υπουργείο Παιδείας δεν υπάρχει κάποιος σταθερός «ένοικος», ο οποίος θα ήταν σε θέση να επιφέρει τις απαραίτητες μεν, αναγκαίες δε αλλαγές. Την ίδια στιγμή, η αδυσώπητη αγορά εργασίας είναι αυτή που έχει στρέψει τους μαθητές στους κλάδους που θεωρούνται πως θα τους εξασφαλίσουν ευκολότερα την εργοδότηση. Επιδίωξη κάθε νέου είναι πλέον το κέρδος στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα. Είναι κοινώς παραδεκτό, εξάλλου, πως οι κλάδοι οι οποίοι εξασφαλίζουν έναν αρκετά ικανοποιητικό μισθό δεν περιλαμβάνουν τις ανθρωπιστικές

επιστήμες. Ως επακόλουθο αυτή η «μάχη» ανάμεσα στις εφαρμοσμένες και 'αφηρημένες' επιστήμες έχει λήξει με την ήττα των «θεωρητικών».

Οι ανθρωπιστικές επιστήμες αντιμετωπίζουν μια οξεία κρίση, η οποία έχει λάβει παγκόσμιες διαστάσεις. Οι πολέμοί τους υποστηρίζουν πως δεν έχουν τίποτα να προσφέρουν στον σύγχρονο κόσμο, στην εποχή της γνώσης και της πληροφορίας. Ο ρόλος των ανθρωπιστικών επιστημών υποβαθμίζεται όλο και περισσότερο. Το συγκεκριμένο γεγονός επαληθεύεται καθημερινά σε όλα τα Λύκεια της χώρας. Κάθε νέα χρονιά σχηματίζονται πολυάριθμα τμήματα για τη θετική, ενώ την ίδια στιγμή τα θρανία της θεωρητικής παραμένουν άδεια.

Ωστόσο, ο ρόλος των ανθρωπιστικών επιστημών είναι πρακτικός και ταυτόχρονα πνευματικός. Καλλιεργείται μέσω αυτών ο κριτικός λόγος, ενώ παράλληλα προωθούνται αρχές, αξίες και αρετές. Μόνο με τη βοήθεια των Αρχαίων Ελληνικών θα καταφέρει ο Νεοέλληνας να κατανοήσει τη σημασία της γλώσσας και να συνειδητοποιήσει την εθνική του ταυτότητα. Επιπρόσθετα, με τις

ανθρωπιστικές σπουδές επιτυγχάνεται η πνευματική αφύπνιση και η ηθική ικανοποίηση κάθε ατόμου. Στόχος, εξάλλου των ανθρωπιστικών σπουδών δεν είναι το κέρδος, αλλά η παραγωγή ενός έργου με αξιώσεις ποιότητας και βάθους. Μήπως τότε, αυτές οι επιστήμες κινδυνεύουν, γιατί οι ίδιες αποτελούν μια απειλή προς όλες τις κατεστημένες απόψεις και στερεότυπα;

Τι είναι όμως σήμερα το σχολείο για τους νέους; Ανατρέχοντας στο παρελθόν, ανακαλύπτουμε πως η λέξη «σχολείο» προέρχεται από την ελληνική «σχόλη», η οποία έχει ως βασική της ερμηνεία της τον ελεύθερο χρόνο. Πλέον, όμως, το σχολείο δεν αποτελεί για τον μαθητή μια ευχάριστη ενασχόληση, αλλά ένα αναγκαίο μέσο για την επίτευξη των μελλοντικών του στόχων. Οι μαθητές έχουν χωριστεί σε δύο άνισα «στρατόπεδα»: των θεωρητικών και των θετικών. Περισσότεροι έχουν επιλέξει τις λεγόμενες «επιστήμες του μέλλοντος». Σημαίνει άραγε αυτό πως εμείς οι υπόλοιποι ανήκουμε στο παρελθόν;